

Før Wiggers Gård blev bygget....

da lå der en gammel bagergård på dens sted. I en del af denne gård boede i hen ved 50 år en familie, om hvilken der her skal berettes.

Hovedpersonen, Hans Christian Dreier blev født som søn af en urmager i Svendborg ved navn Jens Hansen Dreier og dennes anden kone, Anne Sophie Christiansdatter, i året 1813, netop det år, statsbankerotten blev en realitet.

Hvad kirkebøger og folketællinger beretter

Hans baggrund var fattig. Allerede før statsbankerotten havde faderen i sit første ægteskab fået 8 børn og kun ét af disse børn overlevede, nemlig Andreas Jensen Dreier, født 1807. Blandt de øvrige var noget så usædvanligt som tre sæt tvillinger, og som det var almindeligt i de dage, døde tvillingerne som små; alle blev, ligesom siden deres moder, begravet i de fattiges jord, hvilket er noteret i kirkebogen.

Ved folketællingen 1845, tre år før Jens' død, bor Jens og Anne Sophie på fattiggården i Svendborg. Han er dog stadig nævnt som urmager, og hans borgerskab er heller ikke opsagt før hans død.

Senere bor enken hos sin datter Wilhemine, der var den yngste af de seks børn, som Anne Sophie i årene 1813-1829 fødte sin mand. Wilhelmine havde været gift med en baker Nicolai Theodor Gustav Hørnlein, og blev skilt fra ham, før hun i året 1867 får et uægte barn med en smedesvend. Ved folketællingen i 1870 bor Wilhelmine og Anne Sophie sammen i Vestergade i Svendborg. Anden juledag 1876 dør Anne Sophie af lungebetændelse, 86 år gammel; der er mærkeligt nok ingen begravelsesdato anført.

Før 1837 drager Hans til Kbh. – han var først i slagterlære, med arbejde som snedker i Kbh, hvor han i øvrigt i 1837 i Trinitatis sogn lader sig vie på 'Sengen formedelst sygdom' til sin bysbarn Caroline Kirstine Jantzen. Hun var fem år ældre end Hans, og fire af hendes fem søskende boede på denne tid i København, hvor de fleste allerede var gift. 23.12.1839 føder Caroline en datter mens familien endnu bor i Trinitatis sogn; da datteren året efter skal døbes, er familien flyttet til Holmens sogn, og her døbes hun med navnene Hansine Charlotte Amalie Dreier. Hansine kan være efter hendes fader, og navnene Charlotte og Amalie var på mode på den tid, når man skulle finde på noget og ikke ville opkalde efter familie. At de har valgt netop navnene på begge Christian d. VIIIs gemalinder kan skyldes beundring for kongehuset, eller måske fandt de bare navnene pæne. Det mest iøjnefaldende er, at Hansine netop ikke – som det ellers var kutyme på den tid – er opkaldt efter nogen af sine bedsteforældre, som alle levede, da Hansine blev født.

I 1845 ser vi familien i Svendborg, hvor den bor hos Carolines forældre i Kyseborgstrædet no. 149, som nu er gadenummer 2. Huset er opført før 1761, hvor den ældste brandtaxation fandt sted i købstæderne, og sandsynligvis er huset en del ældre. Carolines farfar, knapmageren Peder Frederik Jantzen, giftede sig til huset i 1766, hvor han ægtede den forrige ejer, knapmager Johan Gabriel (eller Gabrielsen) Brandenborgs enke, Anna Frölich.

Huset står skam endnu, pænt og velholdt og kun ganske lidt forandret fra den tid, hvor Hansine voksede op i det. Det ligger klods op ad den gamle Sct. Nicolai kirkegård, og det har været rigtigt sundt og lækkert, når man ved, at husets vand til husholdningen blev hentet fra brønden i gården!

I 1845 køber Hans Christian halvdelen af en ejendom på torvet i byen. Denne ejendom var en tidligere købmandsgård, hvor slægten Maegaard havde haft købmandshandel. Det drejer sig om Torvet 6, nu Mnr. 443 og 442. I Jonassens bog med jævnføring over husene i Svendborg, hvor man kan følge de gamle matrikel- og brandforsikringsnumre og husnumre helt op til vore dage, står Hans Christian dog ikke nævnt som ejer af disse numre, idet Jonassen har benyttet brandforsikrings-

protokollerne til oplysning af ejerne, om hvem oplysningerne ikke altid blev ajourført i de ti år hver protokol varede, og Hans Christian ejede ikke Mnr. 442 ret længe.

Han flytter dog der til, og allerede i 1855 er han flyttet til hjørneejendommen på Torvet og Ramsherred; den lå, hvor nu Wiggers gård fra 1939 og det udvidede Ramsherred nu findes. Denne gård, Mnr. 355 (nu nr. 440), var en gård, der blev delt i tre, og Hans Christian købte ejendommen på hjørnet.

Her boede familien så frem til Hansines død i 1897, hvorefter ejendommen blev solgt af arvingerne, hendes fire døtre.

Hansine blev lille juleaften 1866 gift i Vor Frue kirke med skipper Peder Hansen, der blev kaldet Thurøe, fordi han var født på denne smukke ø. De får fire døtre og en søn, hvor skæbnen er så hård, at sønnen dør.

Hans Christian havde i ejendommen på Torvet 'Meubelmagazin', og siden var han slagter og marskandiser. Han ses også nævnt som skibsreder. I de samtidige, trykte skibsfortegnelser ses han som ejer af skonnertbrigerne Hans Christian og Najaden, begge af Svendborg.

Stor forundring

Det må undre mig, at Hans Christian og Caroline netop ikke opkaldte deres datter efter de to levende bedstemødre og kaldte hende f.eks. Anne Marie Kirstine.

Når nu man ved, at det var almindeligt, at børnene tog sig af deres gamle, fattige forældre, og Wilhelmine må have stået næsten uden indtægt, så har det undret mig meget, at Hans Christian som den mest velbeslåede af sin søskendeflok ikke tog moderen i huset og plejede hende.

At det undrede mig, at Hans Christian netop ikke gjorde det, kommer af, at Hans Christian i familien var kendt som 'den rige mand', slagteren, der ved marskandiserhandel skabte sig så stor en formue, at hver af hans datterdøtre fik en medgift på 20.000 kr. ved deres bryllup.

Jeg drog den konklusion, at en tese om, at Caroline og Hans Christian havde giftet sig imod hendes families ønske, var passende.

Legatstifteren

Hans Christian skrev testamente i 1887 og tilføjede et kodicil i 1889, året før de døde. Her bestemmer de, at hver af de fire datterdøtre skal have en seng med klæder, en suppeterrin, 24 håndklæder, nogle duge med servietter – og hvad der bliver tilbage af sølvtøj kan de selv dele lige imellem sig. Det er hverken i eksekutor-rapporten i Svendborg Amts arkiv eller i testamentet angivet, hvor meget sølvtøj, det drejer sig om, men der var temmelig meget, så meget at det ene oldebarn, der måtte dele med sin broder, siden fik to potageskeer, fire spiseskeer, et kaffesæt og flere fade, en stor kandisskål, desuden to flødeskeer, naturligvis alt i tretårnet sølv! Hver datterdatter fik lidt over 3.000 kr. i kontanter.

Så bestemte de gamle, at eftersom svigersønnen ikke havde kunnet ernære sig og sin familie siden 1874, altså i 15 år, da kodicilet skrives, så skulle datterens arv sættes i overformynderiet i hendes levetid, og hun skulle selv – uden indblanding fra manden – nyde renter deraf. Hansine skulle også have fuld råderet indtil sin død over den lejlighed på førstesalen i huset, hvor hun og hendes mand straks rykkede ind efter giftermålet i 1866, og datterdøtrene, der skulle arve huset, måtte ikke sælge det, før moderens død. Endelig – og det er meget påfaldende – må de to eksekutorer, en graver og krigsråd Koch – gerne tage al den hjælp, de måtte ønske sig – til at bistå med skiftet og den økonomiske side af sagen, men *under ingen omstændigheder* måtte de antage hjælp fra retten og den betjente eller fra andre jurister!

Og så var der lige den passus i testamentet, der fastsætter, at der skal afsættes et legat på 100 kr til evig vedligeholdelse af ægteparrets gravsted på Svendborg Kirkegård – selvfølgelig er graven for længst sløjft, men gravstedet er ikke senere solgt igen. Og der sættes 1000 kr af til Marskandiser Hans Chr. Dreier og Hustrues legat for værdigt trængende fattige af Svendborg by. Et legat, der skulle bestyres af to af datterens svigersønner. – Det har endnu ikke været muligt at finde nogen oplysning om dette legats konfirmation eller virke, hverken i Svendborg købstadskommunes arkiv eller Svendborg Amts arkiv, begge ved Landsarkivet i Odense.

Når testatorerne angiver, at datteren ikke skal arve, så skyldes det, at helt op til begyndelsen af 1900-tallet bestyrede kvinder ikke deres egen arv eller formue; det gjorde hendes mand. Først i 1888 får kvinder råderet over de penge, de selv tjener. Denne bestemmelse har nok været mere aktuel for de koner, der af nød måtte vaske trapper eller vaske for 'herskaber', som man den gang udtrykte det. Når svigersønnen omtales som ude af stand til at forsørge sin familie, kunne det tyde på, at der var hendt ham noget, f.eks. et skibsforlis eller en konkurs. En konkurs har ikke været at finde, ligesom det hverken har været muligt at finde Peder Hansens borgerskab eller næringsbrev som skipper, hverken på Thurø eller i Svendborg, idet en del af Svendborg byfogeds arkiv er gået tabt ved en brand først i 1900-tallet. Det resterer endnu at få undersøgt, om Peder Hansen er gjort personlig ansvarlig og erstatningspligtig for et skibsforlis eller en kollision.

For resten blev datteren Hansine umyndiggjort kort før sin moders død, lægen bekræfter, at hun på grund af sine svækkede åndsevner ikke er i stand til at varetage sine interesser.

Det var en underlig og usædvanlig ting, at Hans Christian nægter eksekutorerne adgang til hente hjælp hos jurister. Nok går der mange vittigheder om juristers pengegriskhed og snølen i egen favør, men når man har juridisk hjælp behov, så plejer man dog trods alt at sætte sin lid til jurister.

En skandale?

Wilhemine, Hans Christians søster, blev som ført nævnt skilt. Almindeligvis vil man søge efter mæglingen mellem ægtefællerne i forligskommissionen protokol i arkivfonden Forligskommissioner, men netop for Svendborg bys forligskreds er protokollen ved den før nævnte brand gået tabt. Men i Svendborg Amts arkiv findes hendes begæring fra 1863 om, at efter hun og manden har været til gejstlig mægling to gange hos præsten, pastor Brandt i Ollerup, hvor parret boede, der nu måtte foranstaltes mægling fra amtets side. Hun forklarer sig således:

... uden virkning til at vi kunde enes om at fortsætte Samlivet. Dette grunder sig paa min Mands Broutalitet, der stedse gaar ud paa Beskyldninger om, at han ikke er Fader til vore 2 Børn, Skjældsord og stundom mange Gange slaget mig, saa Blodet fløs af mig; derhos befalede han mig ogsaa sidste Gang, at forføje mig ud af Huuset inden Aften, da han ellers nok skulle vise mig noget.

Jeg nødtes derfor til at forlade ham med Børnene, hvilket var den 22de. f. M. og den senere Tid er hengaaet med 2de. Ganges Mægling hos Præsten.

Da jeg kan risquerere at tilsætte Livet, dersom jeg vender tilbage til min Mand, har jeg ikke allene blevet fra ham, men jeg ønsker ogsaa som en Nødvendighed Skildsmisse forsøgt fra Bord og Sæng, og er derfor alleærbødigst bedende, at den fornødne Mægling fra verdslig Side maatte høigunstig blive foranstaltet.

I vore dage ville hun have søgt tilflugt på Grevinde Danner-Stiftelsen. Og hendes formulering viser, at nok var hun gået fra sin mand, men der var dog en gyldig grund til det. Jeg hæfter mig ved, at koncipisten, forfatteren, for Wilhelmine har skrevet under, har skrevet 'beskyldninger om, at han ikke er fader til vore to børn'. Der står ikke *urigtige* beskyldninger! Og tankevækkende er det også, at blev gift i januar 1853 med bager Hørnlein, men først i 1857 føder hun det første barn.

Hvor hun drog hen med børnene, vides ikke, men det har nok været til en af hendes seks søskende, der alle boede i Svendborg. At hun havde sin moder med sig, er ganske sikkert, fordi hun allerede

fra Wilhelmine blev gift, boede hos ægteparret Hørnlein. Først boede i omk. 1855 i Vestergade 572, 1857 flyttede de til Ollerup, hvor vi finder familien ved folketællingen i 1860.

Nicolai Hørnlein flyttede efter skilsmissen til Otterup i Odense Amt, hvor han dør i 1873. Der blev i 1866 og 1867 foretaget udpantning hos Hørlein, hvor man sidste gang tog end og hans dejtrug, men så kunne de ikke udpante ham mere, for der var ikke mere, som sognefogeden skrev. Det må det have været svært for ham at leve af at bage brød.

Han kom dog noget på fode, købte hus i Otterup by, selvom han vist ikke nåede at få tinglyst skøde på huset, kun købekontrakt, og han havde en husholderske, som lånte ham penge til køb af et komfur, hvilket oplyses ved skiftet efter ham i 1873. Hans bo kunne i øvrigt netop dække gælden, og de to børn ifaldt der derfor ikke nogen arv efter faderen.

Men der er mere om Wilhelmine....

Strafferegisteret for Svendborg købstad afslører flere detaljer om de mange søskende Dreiers levnet. Jeg kom på sporet, fordi en af mine elever havde en slægtning, der var navnebroder til hans Christian Dreier. Denne navnebroder var også slagter, og ved folketællingen 1855 står en Hans Christian Dreier anført som boende på rådhuset i Svendborg. Dette skyldes, at han da var arrestant.

I strafferegisteret og arrestprotokollen for Svendborg Byfoged ses det, at Wilhelmine d. 29.08.1855 blev arresteret, den 06.09. arresteres hendes moder, og 20.10. samme år overføres de begge til Odense Tugthus. De blev dømt ved ekstraretsdom 09.10.1855 i Svendborg. I Odense Tugthus arkiv ligger som bilag til fangeprotokollen dels lister over det tøj, de bragte med sig, dels udskrift af dommen. Det viser sig, at bageren havde en lille pige på 8 år til at gå ærinder for sig. Hun hed Pauline Hansdatter og har nok bragt brød ud og tjent en skilling ved det. En dag havde hun nogle penge med, som hun ville købe sig noget godt for hos bageren. Wilhelmine har nok lugtet luntten, at husmandens datter ikke havde fået så mange penge, men taget dem.... Og hun lokkede nu pigen til at tage penge fra sine forældre og bringe dem til hende. Efter nogen tid opdagede bagerens svigermoder, Anne Sophie, at dette stod på, og hun ville da også mægtig gerne have fingre i nogle penge, så pigen bragte nu også hende indtil flere rigsdaler. Det står ikke nævnt, men det må være sådan, at pigens forældre har opdaget, hvad der foregik, har forbudt datteren at gå oftere til bagerens hus, og alt var vel et par år.

Desværre havde pigen jo nu lært at stjæle, og da hun senere går ærinder for præsten i sognet – den præst, som senere mægler mellem Wilhelmine og hendes mand – tager hun flere gange nogle småbeløb i præstegården. Tjenestepigen i præstegården har mistanke til pigen og lægger med forsæt nogle skilling for at se, om pigen tager dem – hvad hun vist gjorde – men da pigen tager nogle penge, som ligger i en af præstens datters kjoler, der ligger over en stol i et kammer, bliver hun opdaget, politiet tilkaldes og sagen ruller. Wilhelmine og Anne Sophie idømmes begge 8 måneders tugthus, mens pigen, der jo nu er en 10 år gammel, idømmes 10 rottingslag, at få i Svendborg arrest i overværelse af arrestforvareren. Pigens fader 'erklærede sig med dommen tilfreds'.

Nu er det fuldt forståeligt, at Hans Christian ikke kunne have sin moder boende, hvor gerne han sikkert har villet, for når han var marskandiser, kunne han umuligt have sin for medvirken til tyveri straffede moder boende!

At han ikke af den grund slog hånden af sin søster, skal vi siden se.

Broderen Johannes

Ved broderen Johannes' død i 1855 står der i Svendborg, Vor Frue sogns kirkebog, at han havde begået selvmord i Sørup. Sørup er en lille landsby, der ligger lidt vest for Svendborg, på vej til Ollerup, hvor søsteren Wilhelmine boede. I Sørup kirkebog står han også anført som død, og her bemærkes det, at han er 'en undvegen arrestant fra Svendborg'. Muligvis har han været på vej til søsteren, men fået kolde fødder – det var 28. februar, så det var nok koldt – og så har han hængt sig

i et æbletræ, der stod i haven til husmand Knud Hansens hus. Han blev opdaget om morgenen af husejerens kone, der straks løb til sin mand og til naboen, Morten Andersen, der i fællesskab fik skåret den hængte ned. Han var så død, at de opgav ethvert genoplivingsforsøg og tilkaldte i stedet fogeden og distriktslæge Mende fra Svendborg. Husmændene genkendte den døde som slagter Johannes Dreier af Svendborg.

Johannes var blevet arresteret 14. januar, og da han nåede til 28.02. kunne han ikke udholde mere og da han så sit snit til det, undveg han. Johannes havde nogle år før fået en dom for hæleri, og da havde han siddet temmelig længe varetægtsfængslet, før han fik sin korte dom. Et par år senere blev han arresteret igen, men løsladt, da han øjensynlig var uskyldig. Tredje gang kunne han åbenbart ikke udholde mere.

Man skulle ellers nok mene, at Johannes havde noget at leve for, for 5. marts føder hans kone deres eneste barn, en pige, der fik navnet Johanne Jensine Laurentine Drejer.

Til bunke man samle

Johannes arrestation stod ikke alene. Der blev samlet til bunke, og i forbindelse med de sager, hvor Johannes muligvis var involveret i nogle af dem, blev der dømt over 40 personer i løbet af få dage. Dette skete ved kongelige kommissionsdomstole af 23.04. og 09.05.1855.

Man havde fået færden af rosset i Svendborg og emegn. Og når først man får hul på bylden, så kører det. En stor del af underverden i byen blev optrevet, og det ser ud til, at Johannes og hans brødre Carl Anthon og Frederik Leegaard Dreier også befandt sig i udkanten af disse forbryderbander. Carl Anthon, der havde nedsat sig som smed i Rudkøbing og netop købt hus, blev dømt for at have medvirket til at stjæle nogle jernstænger, der lå på havnen i Rudkøbing, men som tilhørte en købmand. Efter Carls ophold i tugthuset blev der foretaget udpantning for over 100 Rdl. i hans indbo og netop erhvervede hus i Rudkøbing, idet staten krævede for sagsomkostninger, forsvarer og tilbagetransport af jernstængerne. Familien stod nu uden indbo eller hjem. Vi får at vide, de ellers havde et pænt hjem, der var bl.a. både stueur og harmonika.

De eneste af de syv søskende, der ikke var involveret på den ene eller anden måde i det store sagskompleks, var de to søstre (den ene, Petrine, var død allerede i 1850 og efterladt sig syv børn i alderen fra nul til 14 år) – og så Hans Christian. Navnfællen var så farlig, at han allerede før dommen blev ført til tugthuset i Kbh. – Det må være Christianshavns fængsel.

Som fader så søn

Det viser sig via strafferegisteret, at faderen, Jens Hansen Dreier, sandelig også var blevet dømt – hele tre gange. Først i 1802 ved Hvedholm Birkeret, hvor han og hans fader blev dømt for at have 'handlet ilde imod ridefogeden på Hvedholm Gods', som de var fæstere under. De må have slået ham i raseri over deres forhold. Det kom under retssagen frem, at Jens' fader Hans, der da var urmager i Horne, undertiden bankede sig kone, så hun måtte flygte fra hjemmet nogle dage.

Faderen og sønnen blev benådet mod at forlade godsets område straks. De gjorde de og flyttede til Svendborg.

I 1843 var Jens åbenbart på spanden, for han pågribes i Faaborg, hvor han går om og betler. Uden rejsepas kunne men ikke sådan rejse fra by til by, og han dømmes til nogle dages arresten på vand og brød i Svendborg.

I 1845 – efter folketællingen, som fandt sted i februar – dømmes han af byfogeden i Svendborg til 1 års tugthus, som han kom til at afsone i Odense Tugthus. Sagen blev anket til Landsoverretten ved den Kgl. Landsover, samt Hof- og Stadsret i København, som på den tid var overret for hele landet. Her stadfæstes dommen og den ankes til Højesteret, som også stadfæster dommen.

Jens havde været i en købmands hus for at reparere et ur, sikkert et standur, eftersom reparationen foregik hos kunden, og på vej ud gennem den tomme købmandsforretning bliver fristelsen for stor, da han ser en saks ligge på disken. Saksen, der havde en værdi af 3 Mark, altså ½ Rigsbankdaler, gled ned i Jens' lomme, men kort efter pågribes han på gaden – endnu med saksen på sig. Man har altid straffet berigelseskriminalitet meget hårdt, og en dom på et års tugthus for at stkæle en saks, hvis værdi omregnet i nutidspenge nok er en ca. 500 kr, ville nok virke afskrækkende på en del tyve i vore dage! Det skal tilføjes, at ingen af de nævnte familiemedlemmer kom ud før tid, modsat vore dages praksis, hvor man typisk eftergiver 1/3 af straffen, og man modregnede heller ikke varetægtsiden – ved strafudmålingen pådømte man jo blot *den resterende del* af straffen.

Nu kan vi se, en del af forklaringen på, at jurister vakte Hans Christians afsky. Men der er mere.

Flere hjemløse

I 1857 blev Hans Christian dømt ved en kommissionsdomsolt. Han var eneste tiltalte, og han blev idømt en bøde på 10 Rdl. samt at skulle betale defensor, altså sin forsvarer, samt sagens omkostninger.

Den 14. januar 1857 blev Hans Christian vækket af sin søde søvn sent om aftenen, fordi vægteren på torvet råbte, at der var udbrudt ildløs. Det kunne nok få én vågen i de dage, for med de mange bindingsværkshuse og smalle gader og dårlige slukningsremedier, kunne en brand nemt brede sig hastigt. Nok var husene forsikret, men det hørte endnu til sjældenhederne, at folk lod deres indbo forsikre, så det gjaldt om at være påpasselig. Han spurgte, hvor det brændte, og hørte, at det var i de nye huse ude ved Vestergade. Hans broder Carl og søster Wilhelmine boede derude, endda i samme hus, så han klædte sig på og ilede derud for at se, om der var sket noget med hans familie.

Det har ganske givet været en frygtelig forvirring og en masse mennesker, der har mødt hans Christian, da han nåede derud. Hans kone var øjensynlig ikke med. Måske har han ledet hende blive hjemme for at begynde at pakke de bedste værdier sammen, hvis nu det blev nødvendigt at rømme huset; vi ved det ikke.

Det viste sig, at det var Mnr. 572, der brændte. Det var et hus med fire lejligheder, og i den ene boede Hans Christians søster, førnævnte Wilhelmine og hendes mand OG Hans Christians moder. I en anden boede broderen Carl Anthon med kone og fire børn. Hans Christian forklarede senere, at han var blevet på stedet for at sikre sig, at børnene blev reddet. Hvordan de to søskende og deres familie tog det at lide det store tab at miste alle deres ejendele fortælles der desværre ikke noget om, men børnene blev reddet.

Hans Christian stillede sig i hvert fald op på den anden side af gaden, som var ubebygget, og hvor der var en slags plateau, man kunne stå på. Her faldt han i snak med to af byens købmænd, der også var ude at se, hvad der foregik. Byfoged Jessen kom i sin egenskab af politimester til stede og hen, hvor Dreier og købmændene stod.

Det var nat, og det var nok temmelig mørkt, så det er ikke sikkert, at von Jessen kunne genkende Dreier. Under alle omstændigheder er det sikkert, at han befalede Dreier at hjælpe med ved slukningen, men dette afviste Dreier, fordi han var blevet slettet af brandkorpsset på grund af sit helbred – præcis hvilken skavank, han led af, får vi ikke at vide, men byfogeden bliver så sur på Dreier, at han skubber til ham, så han falder på hovedet ned i grøften bag plateauet. Dreier er nok blevet noget stødt, i mere end én forstand, over den behandling.

Derefter handler byfoged Jessen allerede få dage efter meget resolut og skynder sig at lade anlægge en sag mod Dreier for lydighedsnægtelse. I vore dage ville en sag mod von Jessen for politivold have forekommet noget mere på sin plads, og måske har von Jessen da også anlagt den anden sag for at undgå tiltale.

Og her har vi så nok den væsentligste årsag til, at Hans Christian Dreier ikke kunne udstå jurister. Hans forhold til von Jessen var i forvejen ikke godt.

Arv – ja tak!

Som nævnt havde Hans Christian og hans kone Caroline Kirstine i deres første tid i Svendborg som ægtefolk boet hos hendes forældre.



1: Kyseborgstræde no. 2 anno 2007¹



2: Kyseborgstræde no. 2 anno 2007²

Da Hans og Caroline flyttede i eget hus på torvet, lod svigerfaderen, Christian Frederik Janzten, indrette en lejlighed på to værelser i den østre ende af sit hus. Nu lejede han den ud for at få lidt tilskud til indkomsten. Ikke at han var decideret fattig, men hans indtægt har nok været ret lille eftersom han kom op i årene, og da han og konen efterlod sig briller, har det måske knebet med synet i forhold til hans erhverv som knapmager.

I 1849 dør først konen, Marie Kirstine, og senere på året før også Christian Frederik. Nu blev der afholdt offentligt skifte ved Svendborg byfoged. Godt nok var alle arvingerne myndige, nemlig de seks børn, dog de to døtres mænd for dem.

Der var et pænt indbo, det skortede hverken på stueur eller sølvtøj eller chatol i stuen. Gangklæderne var af pæn beskaffenhed, og der var en hel del kobbertøj i køkkenet. Alt i alt var der noget at arve.

Arvingerne i København blev skriftligt indkaldt til samling i boet, og først skete der ikke rigtig noget, men så viser det sig, at Hans Christian har fortalt dem, sikkert pr. brev, at han sammen med sin svoger, der var kobbersmed i Svendborg, har fremlagt en regning på 100 Rigsdaler for pasning af den afdøde Marie. Hun led af apoplektiske tilfælde, så han ustandseligt måtte forlade sin forretning for at styrte hen og hjælpe sin svigermoder, og nu krævede de compensation, dels for deres udlæg til læge og medicin, dels for 'tabt arbejdsfortjeneste', som man ville sige i nutiden.

Men så slår københavnerne bak! Fuldt bak! De sender pr. fuldmagt en mand til at varetage deres tarv under skiftet, og en ene svoger skriver, at der er seks alen linned, som han skulle have haft, men som nu er i hans svigerindes varetægt, hun som er opkaldt efter vor afdøde moder, det må være Kirstine, altså Caroline Kirstine, han tænker på. Så Hans Christian beskyldes altså for at have fået dette linned op under neglene, og så skriver han videre, at han nok ved, hvem der har sat broderen det med den regning i hovedet, og at han ikke forstår, hvorpå Hans Christian kan indgive regningen, idet '*penge vi alle sendte, flere end de kunne behøve*'. Han slutter lakonisk sit brev med en intern kommentar: '*Men Dreier er, som han altid har været*'. Man fornemmer her hele familiens skudsmål over mesalliancens mandlige part.

¹ Foto 24.03.2007: Ulrich Alster Klug

² Foto 24.03.2007: Ulrich Alster Klug

Se her Hr. byfoged, vi gode børn, som bor i de humske lejligheder under kvisten på Gammel Strand, i sidehuset i Amagergade, i Landemærket og Lille Regnegade. Byggeri, der er så usselt og ækelt og fattigt på lys og luft, at børnene dør af det, og dog sender vi penge hjem.

Faktisk måtte Lars Jantzen skrive to gange til byfogeden, fordi det første brev endte hos Enkefrue Moltke, idet hendes mand døde i embedet, mens skiftet stod på. Det andet brev modtog den nyudnævnte byfoged: Von Jessen.

Byfogeden afsagde kendelse imod Dreier og den svendborgensiske svoger – og fik vist ved samme lejlighed et horn i siden på ham.

Til betryggelse for min søster

Den næste kontrovers med byfoged von Jessen får Dreier i 1857, mens hans brødre og hans navnefælle sidder i arresten. Han hører, at hans søster, den gode Wilhelmine, mødte en mand på gaden, som sagde; ”Nu sidder din kære Hans Christian broder nok også i arresten.”

Og da Dreier jo gerne vil betrygge sin søster, skriver han nu til byfogeden for at få et bevis på, at han ikke er tiltalt eller arresteret i den store sag. Byfogeden har vist nydt at drille Dreier, for han skriver tilbage, at han da sandelig kun kunne få et bevis på, hvis han vitterlig var tiltalt, men hverken kan få et på, at han er tiltalt eller arresteret.

Nu kan Dreier jo virkelig godt have skrevet sandt, altså villet betrygge sin søster, men det er jo også muligt, at han var angst for at blive opdaget, hvis han ikke var helt fin i kanten. Det ville være en alvorlig sag for en marskandiser at sælge hælervarer; byfogedens ret næsvise svar kunne tyde på, at von Jessen havde også denne Hans Christian Dreier i kikkerten.

Efterskrift

Hans Christian har været en sammensat natur. Den milde side, den der køber skib til sin svigersøn, drager omsorg for datteren i hendes sindssyge, legatstifteren, der muligvis har villet tilgodese sin dårligere stillede familie, og den barske side, den som hjalp ham i forretninger, så han fra at begynde som en fuldstændig pengeløs snedkersvend arbejder sig op til at ende som husejer og skibsreder.



Dette billede er muligvis taget ved Hans Christians og Carolines guldbryllup i 1887.

Her ser ægteparret så tilfredse og vennesæle ud, et ideelt ægtepar – og der er sådan set heller ikke noget, der taler imod at tro, at de fandt lykken i deres ægteskab.